

5

M Ó R A K L A S S Z

OTFRIED PREUSSLER

KRABAT

M Ó R A

5

M Ó R A K L A S S Z

OTFRIED PREUSSLER

KRABAT

M Ó R A

A mű eredeti címe
Otfried Preußler: *Krabat*
© 1981 by Thienemann Verlag (Thienemann Verlag GmbH), Stuttgart / Wien

Harmadik kiadás

Fordította: Farkas Tünde

A verseket fordította: Rigó Béla

Sorozatterv: Herbszt László

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos!

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

Hungarian translation © Farkas Tünde, 1985, 2024
Hungarian edition © Móra Könyvkiadó, 1985, 2024

AZ ELSŐ ÉV

A KOSELBRUCHI MALOM

Újév és vízkereszt közt történt. A tizennégy éves Krabat összefogott két másik vend koldusgyerekkel, és bár őfensége, a szász választófejedelem szigorú büntetés terhe mellett megtiltotta a koldulást és csavargást (amit viszont a bírók és egyéb hatóságok szerencsére nem vettek túl szigorúan), háromkirályoknak öltöztek, és faluról falura jártak Hoyerswerda környékén. Királyi koronának megtette a sapkájuk köré tekert szalmakoszorú, a maukendorfi vidám kis Lobosch volt a szerecsen király, aki minden áldott reggel feketére kormozta magát, büszkén hordozta előttük a betlehemi csillagot, amelyet Krabat szögelt fel egy botra.

Ha beértek egy-egy udvarba, Lobosch közrefogva elénekeltek a „Hozsanna, Dávid fiá”-t, azaz Krabat csak tátogott, mert éppen mutált a hangja. De a másik két felség annál hangosabban fújta a dalt, így aztán ezt észre sem lehetett venni.

Újévre sok háznál vágtak disznót, gazdagon megajándékozták hát a napkeleti király urakat, kolbásszal és szalonnával. Máshol almát, diót, aszalt szilvát, mézeskalácsot kaptak, hájas tésztát, ánizsos tallért vagy fahéjas csillagot.

– Jól kezdődik az év! – vélekedett a harmadik estén Lobosch. – Bár így folytatódna szilveszterig!

A másik két felség kimérten bólogatott, és így sóhajtottak:

– Felőlünk mehet!

A következő éjszakát a petershaini kovácsműhely szénapadlásán töltötték, és ott esett meg először, hogy Krabat azt a különös álmod látta.

Egy rúdon tizenegy varjú ült, és őt nézték. Észrevette, hogy a rúd bal végén egy hely üresen maradt. Aztán valami hangot hallott. Rekedt volt ez a hang, és mintha nagyon messziről jött volna: az ő nevét kiáltotta. Krabat nem mert válaszolni.

– Krabat! – hangzott fel másodszor, majd harmadszor is:
– Krabat!

Azután így folytatta a hang:

– Gyere a schwarzkollmi malomba, nem bánod meg!

Erre a varjak is felemelkedtek a rúdról, és így károgtak:

– Hallgass a Mester szavára, engedelmeskedj neki!

Erre aztán felriadt Krabat. „Hogy miket össze nem álmodik az ember!” – gondolta, átfordult a másik oldalára, és újra elaludt. Másnap folytatta útját a pajtásaival, s ha eszébe jutottak a varjak, csak nevetett.

De a következő éjszakán megisméltődött az álom. Megint csak nevén szólította a hang, és újfent ezt károgták a varjak: „Engedelmeskedj neki!” S ez már gondolkodóba ejtette. Másnap reggel megkérdezte a szállásadó gazdát, ismer-e valami Schwarzkollmot vagy hasonló nevű falut.

A paraszt úgy emlékezett, mintha már hallotta volna a nevet.

– Schwarzkollm... – töprengett. – Hát persze, a hoyerswerdai erdőben, a Leippébe vezető út mellett, ott van egy falu, amit így hívnak.

Legközelebb Gross-Partwitzban éjszakáztak a háromkirályok. Itt is ugyanazt álmodta Krabat, látta a varjakat, hallotta ugyanazt a hangot, mely mintha nagyon messziről jött volna, akárcsak az első és a második alkalommal. Ekkor elhatározta, hogy engedelmeskedik. Pirkadatkor, amikor a többiek még aludtak, kilopódzott a csürből. A kapuban találkozott a vízholdó cseléddel.

– Add át a fiúknak üdvözetemet – kérte a lányt –, mondd meg nekik, hogy el kellett mennem.

Faluról falura kérdezősködve gyalogolt tovább Krabat. A szél hódarát sodort az arcába, minden második-harmadik lépésnél meg kellett állnia, hogy megtörölgesse a szemét. A hoyerswerdai erdőben eltévedt, két teljes órát bolyongott, míg visszatalált a leippei útra. Így aztán csak estefelé érte el célját.

Schwarzcollm ugyanolyan volt, mint a többi pusztai falu. Az utca két oldalán hosszú sorban elnyúló házak, csűrök roskadoztak a nagy hó alatt; gőzölögtek a trágyadombok, füstzászlócskák lengedeztek a tetők fölött, elnyújtott tehénbögés hallatszott. A kacsászaton hangos visongással korcsolyáztak a gyerekek. Krabat hiába nézelődött: semmiféle malmot nem látott.

Egy öregember jött felfelé az úton, hátán rőzseköteggel, tőle kérdezősködött.

– Nincs a faluban malom – mondta az öreg.

– És a szomszédságban?

– Hát, ha arra gondolsz... – és hüvelykujjával hátrabökött a válla felett. – Hátul, a koselbruchi lápvidéken, a Fekete-víz partján van egy. De... – Hirtelen elhallgatott, mintha már így is túl sokat mondott volna.

Krabat megköszönte az útbaigazítást, és elindult arra, amerre az öreg mutatott. Pár lépés után valaki megrángatta a kabátujját. Megfordult, hát a rőzsés ember volt az.

– Mi a baj? – kérdezte Krabat.

Az öreg közelebb húzódott, és az arcára kiült aggodalommal mondta:

– Figyelmeztetni akarlak, fiam. Kerüld el Koselbruchot és a fekete-vízi malmot. Nem valami barátságos hely...

Krabat egy pillanatig tétovázott, aztán faképnél hagyta az öreget, és ment a maga útján, kifelé a faluból. Hamar sötétedett, ügyelnie kellett, le ne tévedjen az ösvényről. Vacogott. Ha visszanezett arra, amerről jött, ott már csak apró fények villantak meg, itt is, amott is.

Vajon nem volna-e okosabb megfordulni?

– Eh, még mit nem – dörmögte Krabat, és felcsapta a gallérját. – Talán valami pendelyes kölyök volnék? Csak megnézem, az semmibe se kerül.

Krabat tétován botorkált egy darabig az erdőben, végül egy tisztásra ért. Amikor összeszedte a bátorságát, és kilépett a fák közül, a felhők mögül hirtelen előbukkant a hold, és hideg fénybe borította a tájat.

Akkor meglátta a malmot.

Ott volt az orra előtt, a hóba lapulva, sötéten, fenyegetően, akár egy hatalmas, gonosz, áldozatra leső állat.

„Senki sem kényszerít rá, hogy odamenjek” – gondolta Krabat. Aztán kinevette magát a gyávasága miatt, megerősítette szívét, és továbblépett az erdő árnyékából a szabadba. Bátran haladt a malom felé, majd bekopogott az ajtón.

Kopogott egyszer, kopogott kétszer: bent semmi sem mozgott. Kutya se csaholt, lépcső se nyikorgott, kulcsosomó se zörgött – semmi.

Krabat harmadszor is kopogtatott, erősen, hogy csak úgy sajgott belé az ujjának bütyke.

De a malomból újra csak a csönd felelt. Akkor próbaképp lenyomta a kilincset: az ajtó kinyílt, nem volt bereteszelve. Krabat belépett.

Síri csönd és sötétség fogadta. Ám hátul, a folyosó végén valami gyenge fény pislákol: csupán sejtelmes derengés.

„Ahol fény van, ott emberek is vannak” – gondolta Krabat.

Karját előrenyújtva tapogatózott tovább. Ahogy haladt előre, meglátott egy ajtót, annak hasadékán szűrődött ki a fény. Kíváncsisága legyőzte félelmét, lábujjhegyen odasurrant a részhez, és bekukucskált.

Sötét kamrát látott, melyet egyetlen szál gyertya világított meg. A gyertya vörös volt. A szoba közepét elfoglaló asztalon állt egy koponyán. Az asztal mögött hatalmas termetű, sötét ruhás ember ült, arca sápadt, mintha bemeszelték volna; bal szemét fekete kötés takarta. Előtte az asztalon vastag, leláncolt, bőrkötésű könyv; azt olvasta.

Most felemelte fejét, és úgy meredt előre, mintha az ajtón keresztül is látná Krabatot. Pillantása csontja velejéig átjárta a fiút, akinek ettől vizketni és könnyezni kezdett a szeme, a kamra képe elmosódott előtte.

Krabat erősen megdörzsölte a szemét, majd hirtelen megdermedt, amikor egy jéghideg kéz nehezedett a vállára. Kabáton, ingen át is áthatott a hidege. Ugyanakkor vend nyelven rekedt hang szólalt meg mögötte:

– Nos, hát megjöttél!

Krabat összerezzent, ismerte ezt a hangot. Amint megfordult, a kamrában látott emberrel találta magát szemben. A fél-szemével. De hogyan került ide? Mert hogy nem az ajtón át, az biztos.

Az ember gyertyát tartott a kezében. Némán vizsgálgatta Krabatot, aztán dacosan felszegett állal azt mondta:

– Én vagyok itt a Mester. Elszegődhetsz hozzám inasnak, épp szükségem van egyre. Akarod?

– Akarom – hallotta Krabat a tulajdon hangját. Ám ez a hang mégis idegen volt, mintha nem is tőle származna.

– És mit akarsz megtanulni? A molnárságot vagy mást is? – kérdezte a Mester.

– Mást is – felelte Krabat.

Akkor a molnár parolára nyújtotta a balját.

– Csapj bele!

És abban a pillanatban, amikor kezet szorítottak, a házban tompa dübörgés, morajlás indult meg. Mintha a föld mélyéről jött volna a hang. Ingott a padló, megmozdultak a falak, s a gerendák, oszlopok is megremegtek.

Krabat felkiáltott, el akart menekülni: el, csak el innen! De a Mester elállta az útját.

– A malom! – kiabálta markából tölcsért formálva. – Lám, újra őről!

TIZENEGY MEG EGY

A Mester intett Krabatnak, hogy kövesse. Szótlanul vezette fel a fiút a meredek falépcsőn a padlásra, a molnárlegények hálótermébe. A gyertya fényénél Krabat tizenkét alacsony, szalmazásos fekhelyet számlált össze, hatot jobb, hatot bal felől, mindegyik mellett egy-egy szekrényke és egy fenyőfa ülőke állt. A szalmazásokon szétdobált takarók, a keskeny folyosón feldöntött sámlik s ingek, kapcák heverték szanaszét. A legényeket szemmel láthatóan váratlanul zavarták fel álmukból és

---

küldték dolgozni. Egyetlen ágy volt csak, ami nem volt szét-
dúlva, a Mester rámutatott a rajta heverő holmikra.

– A ruháid!

Aztán megfordult és távozott; a gyertyát is elvitte.

Hát itt maradt Krabat egyedül a sötétben. Lassan vetkőzni
kezdett. Mikor a sapkáját tette le, ujjhegye a szalmakoszorú-
hoz ért: ó, valóban, tegnap még a háromkirályok közt volt – de
milyen messzire került tőlük!

A malom zörgése, zúgása a padlásra is felhallatszott. Sze-
rencsére holtfáradt volt: alig nyúlt végig a szalmazsákon, már
aludt is. Aludt, mint egy darab fa, aludt, aludt, míg fel nem
ébresztette egy fényugar.

Krabat felült, és megdermedt a rémülettől. Fekhelyét tizen-
egy fehér alak vette körül, akik egy istállólámpa fényénél néz-
tek le rá: tizenegy fehér alak, fehér arccal, fehér kezekkel.

– Kik vagytok? – kérdezte félősen a fiú.

– Aki hamarosan te is leszel – válaszolta az egyik kísértet.

– Ne félj, nem bántunk – toldotta meg egy másik. – Mi va-
gyunk a molnárlegények.

– Tizenegyen vagytok?

– Te vagy a tizenkettedik. Hogy hívnak?

– Krabatnak. És téged?

– Én Tonda vagyok, az öreglegény. Ez itt Michal, ez Merten,
ez meg Juro... – és sorra megnevezte mindegyiket, aztán úgy
vélte, ennyi elég is lesz mára. – Aludj csak, Krabat, ebben a ma-
lomban kell az erő.

A molnárlegények levackoltak szalmazsákjaikra, az utolsó
elfújta a lámpást, jóéjt kívánt, és már horkoltak is.

A reggelihez a közös cselédszobában gyűltek össze a legények. Tizenketten ülték körül a hosszú faasztalt, jó zsíros zabkását ettek, négy-négy emberre jutott egy tál.

Krabat éhes volt, úgy vetette magát a reggelire, mint az éhes farkas. Ha az ebéd és vacsora is tartja, amit a reggeli ígér, akkor nem is lehet itt rossz az élet.

Tonda, az öreglegény nagydarab fickó volt, üstöke sűrű és jégszürke, pedig az arca után még harmincéves sem lehetett. Valami rendíthetetlen komolyság áradt a szeméből. Krabat mindjárt az első naptól bizalmat érzett iránta: higgadt volt és barátságos, mindez megnyerővé tette a fiú számára.

– Remélem, az éjjel nem ijesztettünk meg túlságosan – fordult Tonda a fiúhoz.

– Ó, nem nagyon – mondta Krabat.

Nappali fénynél a „kísértetek” ugyanolyanok voltak, mint ezer más, hasonló korú legény. Mind a tizenegy vendül beszélt, és csak néhány évvel lehettek idősebbek nála. Úgy érezte, ha rápillantanak, némi részvét csillog a szemükben. Csodálkozott rajta, de nem sokat törődött vele.

Ami inkább elgondolkoztatta, az az ágyon talált ruha volt: használt holmi minden egyes darab, mégis úgy illett rá, mint-ha ráöntötték volna. Megkérdezte a fiúkat, honnan vannak a holmik, és ki viselte őket korábban; de alig tette fel ezt a kérdést, azok leengedték a kanalat, és szomorúan néztek rá.

– Valami butaságot mondtam? – kérdezte Krabat.

– Nem, nem – válaszolt Tonda. – Ezek... az elődödé voltak.

– És? – kérdezősködött tovább Krabat. – Miért nincs itt ő maga? Már kitanult?

– Igen. Kitanult – hagyta rá Tonda.

Ebben a pillanatban kivágódott az ajtó. Belépett a Mester, haragosnak látszott, s a legények behúzták a nyakukat.

– Ne fecsegetek! – támadt rájuk, és egyetlen szemét Krabatra emelve nyersen hozzáfűzte: – Aki sokat kérdez, az sokat téved. Ismételd meg!

– Aki sokat kérdez, az sokat téved... – dadogta Krabat.

– Vésd ezt jól az eszedbe!

A Mester kiment – bumm! Döngve csapódott be mögötte az ajtó.

A legények ismét nekiláttak a kanalazásnak, Krabatnak azonban hirtelen elege lett az ételből. Tanácstalanul meredt az asztallapra, de senki sem figyelt rá. Vagy mégis?

Amikor felpillantott, Tonda nézett rá, és odabiccentett neki, alig észrevehetően, a fiú mégis hálás volt érte. Megérezte: akadt ebben a malomban egy barátja.

Reggeli után munkába indultak a legények, Krabat is velük tartott. A folyosón ott állt a Mester, intett neki, és csak ennyit szólt:

– Gyerünk!

Krabat követte a szabadba. Sütött a nap, szélcsend volt és hideg, a fákon zúzmara csillogott.

A Mester a malom mögé vezette. A ház hátsó falán volt egy ajtó, azt kinyitotta. Együtt léptek be a lisztkamrába, egy alacsony helyiségbe, melyen mindössze két apró ablak volt, de a lisztportól ezek is megvakultak. Lisztpor a padlón, a falakon, ujjnyi vastagon lisztporos volt a mennyezetről lelógó tölgyfa mérleggerenda is.

– Kisöpörni! – mondta a Mester. Az ajtóhoz támasztott söp-rűre mutatott, aztán elment, magára hagyva a fiút.

Krabat nekigyürkőzött a sepregetésnek, ám néhány mozdulat után máris valóságos porfelhő vette körül. „Nem lesz ez így jó – gondolta magában. – Mire hátraérek, elől újra leülepszik az egész. Kinyitok egy ablakot...” De az ablakokat kívülről beszögezték, s az ajtó is zárva volt. Rázhatta, dörömbölhetett rajta, amennyit csak akart: semmi sem segített, fogoly volt.

Krabatot kiverte a víz. A lisztportól összeragadt a haja és a szempillája, csiklandott az orra, kapart a torka. Az egész olyan volt, mint egy lidérces álom, ami nem akar véget érni: lisztpor és megint csak lisztpor, sűrű gomolyban, mint a köd, mint a hóvihár.

Krabat egyre nehezebben lélegzett, homloka a mérleggerendának koccant, szédelgett. Feladja? De mit szólna a Mester, ha ő most egyszerűen lerakná a söprút?

Krabat nem akarta elveszíteni sem a Mester jóindulatát, sem a jó zsíros ételeket, így aztán söpört, söpört tovább: elől-ről hátra, hátulról előre, megállás nélkül, órákon át.

Végül – egy fél örökkévalóság telt már el – jött valaki, és felrántotta az ajtót. Tonda volt.

– Gyere ki! – kiáltotta. – Ebéd!

Nem kellett kétszer mondani, Krabat kitántorgott, s lihegve kapkodott levegő után. Az öreglegény egy pillantást vetett a lisztkamrára, aztán legyintett, és így szólt:

– Hagyd csak, Krabat, eleinte mindenki így van vele.

Néhány érthetetlen szót mormolt, kezével valami jelet írt a levegőbe. Akkor felemelkedett a por a kamrában, mint-ha a fal valamennyi részéből és eresztékéből fújna a szél. Fehér porfelhő repült ki az ajtón Krabat feje fölött, az erdő felé.

A kamra tiszta volt. Egyetlen porszem sem maradt benne.

A fiúnak a csodálkozástól tágra nyílt a szeme.

– Hogy kell ezt csinálni? – kérdezte.

Tonda adósa maradt a válasszal, és csak ennyit mondott:

– Menjünk, Krabat, elhűl a leves!

NEM FENÉKIG TEJFEL

Nehéz idők jártak Krabatra, a Mester kegyetlenül hajszo-
ta. „Merre vagy, Krabat? Ott az a pár zsák búza, vidd csak fel
a padlásra!” Vagy: „Krabat, gyere csak ide! Ott a szárítón a ga-
bona, forgasd meg, de alaposan!” Vagy: „Krabat, a liszt, amit
tegnap átszitáltál, csupa pelyva! Vacsora után megint nekiállsz,
és amíg nem tiszta, le ne merj feküdni!”

A koselbruchi malom mindennap őrölt, munkanap és vásár-
nap egyaránt, kora hajnaltól sötétedésig. Hetente csak egyszer,
pénteken végeztek korábban a legények, szombaton pedig két
órával később keltek, mint máskor.

Ha Krabat nem hordott zsákokat vagy nem szitált lisztet,
akkor fát vágattak, havat lapátoltattak vele; vizet hordott
a konyhára, csutakolta a lovakat, hordta a trágyát a tehénis-
tállóból. Egyszóval mindig akadt tennivalója; és esténként, ha
végigdőlt a szalmazsákján, úgy érezte magát, mint akit leda-
ráltak. Fájt a háta, válláról lejött a bőr, keze-lába szinte elvisel-
hetetlenül sajgott.

Krabat csodálkozott a többieken. Mintha nem is fárasztaná
őket a nehéz napi munka; nem fáradtak el, nem panaszkodtak,

---

nem fogyott ki belőlük munka közben a szusz, és még csak meg sem izzadtak.

Egyik reggel épp a kúthoz vezető útról lapátolta a havat. Előző éjjel szünet nélkül havazott, a szél befújta az utakat és ösvényeket. Krabat összeszorította a fogát, valahányszor megemelte a lapátot, szúró fájdalmat érzett a vállában. Akkor Tonda kijött hozzá, s miután megbizonyosodott, hogy egyedül vannak, a vállára tette kezét:

– Ne add fel, Krabat...

És a fiúba mintha új erőt öntöttek volna. Mintha elfújták volna a fájdalmat, megragadta a lapátnyelet, és nagy hévvel ismét munkához akart látni, de Tonda megfogta a karját:

– A Mesternek nem szabad észrevenni – kérte a fiút –, és Lyschkónak sem.

Lyschko, ez a kóróvékony, hegyes orrú, szúrós tekintetű fickó már a kezdet kezdetén sem tetszett Krabatnak: amolyan szimatoló, leselkedő alak volt, az ember egy pillanatra sem érezhette magát biztonságban tőle.

– Jól van – mondta Krabat, és úgy tett, mintha a lapátolás szörnyű erőfeszítésébe és fáradságába kerülne. Nemsokára, mintha csak véletlenül történne, Lyschko jött arra.

– Na, Krabat, hogy ízlik a munka?

– Hogy ízlene – morogta a fiú. – Egyél egy marék kutyagumit, Lyschko, akkor megtudod!

Ettől kezdve Tonda többször is odament Krabathoz, és titkon a vállára tette kezét. Ilyenkor mindig úgy érezte a fiú, hogy átjárja a friss erő, és bármilyen nehéz volt is a munka, egy darabig könnyűszerrel végezte.

A Mester és Lyschko éppúgy nem vett észre semmit, ahogy a többi molnárlegény: sem Michal és Merten, a két unokatest-

---

vér, akik olyan bivalyerősek voltak, mint amilyen jóindulatúak; sem Andrusch, a himlőhelyes mókamester; sem Hanzo, akit vastag nyaka és rövid sörénye miatt csak bikának neveztek; sem Petar, aki szabad estéit kanálfaragással töltötte, és Staschko sem, az ezermester, aki fürge volt, mint a menyét, és ügyes, mint az a majom, melyet Krabat évekkal ezelőtt a königswarthai országos vásáron látott. De Kito, aki mindig olyan pofával szaladgált, mintha fél kiló suszterszőget nyelt volna, s a hallgatag Kubo sem vett észre semmit – és természetesen a bogyuta Juro sem.

Juro, ez a zömök, kurta lábú legény, akinek lapos, szeplős holdvilágképe volt, Tonda után a legrégebben szolgált a malomban. A molnárságra nemigen volt alkalmas, mivel – ahogy Andrusch csúfondárosan ugratni szokta – „butaságában még a korpát sem tudta megkülönböztetni a lisztől”. És hogy nem botlott meg, és nem zuhant már rég az őrlőkövek közé, azt csak annak köszönhette, hogy butaság és szerencse gyakran kéz a kézben járnak.

Juro már megszokta az ugratásokat. Türelmesen hagyta, hogy Andrusch évődjék vele; szó nélkül behúzta a nyakát, ha Kito valami semmiségért pofonokat helyezett kilátásba; és ha a legények – amint az gyakran megtörtént – a bolondját járatták vele, vigyorogva tűrt, mintha csak azt mondaná: „Mit akartok még, úgyis tudom, hogy én csak az ostoba Juro vagyok.”

Egyedül a házimunkához nem volt túl buta Juro. És mert valakinek azt is el kellett végeznie, hát mindenki elégedett volt, hogy Juro leveszi vállukról ezt a terhet: a főzést, a mosogatást, a kenyérsütést, a padlósúrolást és a lépcsősikálást, a portörölgetést, a mosást, a vasalást és minden egyéb házi- és ház körüli munkát. Ezenkívül ellátta a tyúkokat, libákat és disznókat is.

Hogy miképpen tudta Juro mindezt elvégezni, az rejtély maradt a fiúk előtt. Valahogy természetesnek vették, a Mester pedig úgy bánt vele, mint egy kutyával. Krabat ezt egyáltalán nem tartotta helyénvalónak. Egyszer – épp egy kosár fát vitt a konyhára, és Juro hálából, egyébként nem először, egy darab kolbászt dugott a zsebébe – kereken meg is mondta a véleményét:

– Nem értem, miért tűröd ezt.

– Én? – kérdezte Juro csodálkozva.

– Igenis, te! – válaszolta Krabat. – A Mester úgy ugráltat, hogy az már szégyenletes, a fiúk meg csúfot űznek belőled.

– Tonda nem – vetette ellen Juro. – És te sem.

– Mit segít az! – felelt Krabat. – Én a te helyedben tudnék magamon segíteni. Védekeznék, nem hagynám, hogy paprikajancsit csináljanak belőlem, sem Andrusch, sem Kito, sem bárki más! Érted?

– Hm... – morogta Juro, tarkóját vakargatva. – Te, Krabat, talán te... De ha az ember egyszer ostoba?

– Hát akkor szökj el innen! – kiáltott a fiú. – Fuss el, és keress olyan helyet, ahol jobb dolgod lesz!

– Elszökni? – Juro egy pillanatra mintha nem is látszott volna tökkelütöttnek, csak fáradtnak és csalódottnak. – Próbálj csak meg egyszer elfutni innen!

– Nekem nincs rá okom.

– Nincs – dünnyögte Juro. – Biztosan nincs... reméljük, hogy nem is lesz...

Egy kenyércsücsköt dugott a fiú zsebébe, elhárította a köszönetet, és kituszkolta az ajtón, bután vigyorogva, ahogy szokott.

Krabat estig őrizgette a kolbászvéget és a kenyeret. Kevésel vacsora után, mikor a molnárlegények kényelmesen elhe-

---

lyezkedtek a közös teremben, Petar előszedte a faragóeszközzeit, a többiek pedig történeteket mesélgetve ütötték agyon az időt, a fiú kivált a körből, és felmászott a padlásra, ahol ásítva a fekhelyére dobta magát. Megette a kenyeret és a kolbászt, és mialatt így hanyatt fekve rágicsált, önkéntelenül is Juro járt az eszében, meg az a konyhai beszélgetés.

„Megszökni? – villant át a fején. – De mi elől? Hát a munka, az bizony nem fenéig tejfel, és ha Tonda nem segítene, ugyancsak rám járna a rúd. De az ennivaló jó és bőséges, tető van a fejem felett, és ha reggelente fölkelek, tudom, estére lesz hova lehajtanom a fejem, méghozzá meleg, száraz és meglehetősen puha fekhelyen; bolha, tetű nem csíp. Hát nem több ez, mint amit egy koldusfiú valaha is kívánt magának?!”

ÁLOMBÉLI UTAK

Krabat egy ízben már megszökött: nem sokkal szülei halála után, akiket a múlt évben ragadott el a himlő; akkor a lelkész úr vette őt magához, nehogy, amint mondta, „elzüljön”. Krabatnak igazán nem volt semmi baja a lelkész úrral, sem a feleségével, aki már régóta szeretett volna egy ilyen fiúcskát a ház körül. De aki, mint Krabat, egész eddigi életét egy olyan tetves kis viskóban töltötte, mint az eutrichi pásztoralyiba, annak nagyon nehezebb esik a lelkészék életét élni, reggeltől estig csak jól viselkedni, nem szitkozódni és nem verekedni, fehér ingben fészíteni, nyakat mosni, fésülni, sosem járni

---

mezítláb, viszont körmöt pucolni és kezet mosni. Ráadásul németül kellett beszélni egész idő alatt, ékes német nyelven!

Krabat igazán megtett minden tőle telhetőt, egy hétig, két hétig bírta; aztán elszökött a papéktól, és beállt a koldusgyerekek közé. Nem lehetetlen tehát, hogy a koselbruchi malomban sem tart ki örökké.

„De – határozta el magában az utolsó falat után a szája szélét nyalogatva, már félálomban – ha innen megszököm, az csak nyáron lehet... Amíg a mezők nem virágzanak, amíg a kalászkok nem sárgulnak a földeken, amíg a halak boldogan nem fickándoznak a malomtóban, addig engem innen hat ökör sem húz el...”

Nyár van, virágzanak a mezők, a kalászkok sárgulnak a földeken, a halak boldogan fickándoznak a malomtóban. Krabat összekapott a Mesterrel: zsákcipelés helyett leheveredett a malom árnyékába, és elaludt; a Mester rajtakapta, és görcsös botjával alaposan odasózott neki. „Ezt aztán kiverem belőled, fiacskám! Fényes nappal lustálkodni?!”

Hát meddig tűrje ezt még Krabat?

Télen, amikor a metsző, jeges szél sivített a pusztán, akkor talán meglapult volna. De a Mester megfélekedezett arról, hogy most nyár van!

Krabat elhatározása szilárd. Egy napot sem marad tovább a malomban! Belopózik a házba, lehozza a padlásról zekéjét, sapkáját, aztán eloson. Senki sem látja. A Mester visszahúzódott a kamrájába, az ablakokat a hőség miatt kendőkkel függönyözték el; a molnárlegények a kamrákban és a garatoknál dolgoznak; még Lyschko sem ér rá Krabat után leskelődni.

A fiú mégis úgy érzi, hogy titokban figyelik. Amikor körülpillant, észreveszi, hogy a fáskamra tetejéről valaki lesi: borzas, fekete kandúr, nem erre a vidékre való és félszemű.

Krabat lehajol, kavicsot hajít felé, elriasztja. Aztán a fűbokrok takarásában a malomtóhoz siet. Véletlenül észrevesz egy partközelen napozó, kövér pontyot: a hal félszemű, és egyenesen őt nézi.

A fiút rossz érzések környékezik, felvesz egy követ, megdobja a halat. A ponty lemerül a zöldes mélybe.

Krabat a Fekete-víz folyását követi, egészen addig a helyig, amit Koselbruchban Puszta Mezőnek neveznek; ott néhány percre megáll Tonda sírjánál. Homályosan emlékszik rá, hogy egy téli napon ide temették a jó barátot.

Emlékezik a halottra, és hirtelen, olyan váratlanul, hogy még a szívverése is eláll, felhangzik egy rekedt káromlás. A mező szélén, egy korcs erdei fenyőn rezzenéstelenül gubbaszt egy kövér varjú. Egyenesen Krabatra néz – és a fiú borzongva látja, hogy ennek is hiányzik a bal szeme.

Most már tudja Krabat, hányadán áll. Nem sokat teketóriázik, nekiiramodik: rohan, ahogy a lába bírja, a Fekete-víz mellett, fölfelé.

Amikor először áll meg, mert már nem kap levegőt, a mező fűvéből egy sikló tekergőzik elő, sziszegve felegyenesedik és ránéz: félszemű a kígyó!

S a róka is félszemű, mely a sűrűből leselkedik rá.

Krabat rohan, és csak addig áll meg, míg kifújja magát. Estefelé eléri a lápvidék felső végét. Úgy számított, hogy ha most kilép a szabadba, megszabadul a Mester karmai közül. Gyorsan merít a vízből, megnedvesíti homlokát és halántékát. Aztán begyűri ingét a nadrágjába, mert futás közben kicsú-

---

szott, szorosra húzza a nadrágszíját, pár lépés még – és megremül.

Ahelyett hogy reményei szerint szabad síkra lépne, most egy tisztásra ér ki; és annak közepén az esti fényben békésen ott áll a malom. A Mester a kapu előtt várja.

– Na, Krabat – üdvözli gúnyosan –, már majdnem kerestetelek.

Krabat dühöng, nem tudja mivel magyarázni balsorsát. Másnap ismét megszökik, most pirkadatkor, még a hajnali harmatot is megelőzi, most az ellenkező irányba fut, ki az erdőből, végig a mezőkön, földeken, falvakon, tanyákon át. Csermelyeken ugrik keresztül, egy mocsáron is átgázol, pihe-nés, megállás nélkül rohan. Nem figyeli a varjakat, kígyókat, rókákat, a halakra, kandúrokra, tyúkokra, gácsérokra rá sem néz. „Akár félszeműek, akár kétszeműek, felőlem akár vakok is lehetnek – gondolja –, most nem csinálnak belőlem bolondot.”

A hosszú nap végén mégiscsak újra a koselbruchi malomnál lyukad ki. Ma a molnárlegények fogadják: Lyschko kárörvendően, a többiek csöndben, inkább részvétellel. Krabat közel van a kétségbeeséshez. Már tudja, hogy hiábavaló, de még nem akarja elhinni; harmadszor is megpróbálja, még aznap éjjel.

A malomból való kilopódzás már gyerekjáték, aztán mindig csak a Sarkcsillag felé! Botladozhat a sötétben, összeszedhet néhány karcolást, dudort: az a fontos, hogy nem látják, nem foghat rajta a boszorkányság...

Közelében macskabagoly sír, majd kuvik hussan el, s nem-sokára a csillagfényben Krabat észrevesz egy vén uhut. Alig karnyújtásnyira ül egy ágon, és őt figyeli, a jobb szemével, mert a bal hiányzik.

Továbbrohan, gyökerek gáncsolják el, patakmederbe zuhan. És már szinte nem is lepődik meg, hogy hajnalban ismét csak a malom elé keveredik.

Ilyen korai órában még csöndes a ház, csak Juro szöszmötöl a konyhában a tűzhely körül. Krabat hallja a zajt, és belép.

– Igazad volt, Juro, innen nem lehet elfutni.

Juro megitatja, aztán így szól:

– Először mosakodj meg, Krabat!

Lehámozza róla nedves, véres, földes ingét, megtölt egy mosdótálat, és aztán komolyan, szokásos ostoba vigyora nélkül, azt mondja:

– Ami egy embernek nem sikerült, Krabat, az kettőnek talán majd igen. Megpróbáljuk együtt legközelebb?

Krabat a feküdni készülő molnárlegények lármájára ébredt. Szájában még érezte a kolbász ízét: nem sokáig alhatott, még ha álmában két napot és éjszakát élt is át.

Másnap kora reggel úgy adódott, hogy néhány pillanatra egyedül maradt Juróval.

– Veled álmodtam – mondta Krabat. – Javasoltál valamit álmomban.

– Én-e? – kérdezte Juro. – Hát akkor az nagy bolondság lehetett, Krabat. Legokosabb, ha fütyülsz rá!